

nenavadna čutljivost in priserčna tuga se je razodevala v njenih očeh; rajsk je bil njen nasmehlej.

Menil sem, da je devica poslednje ljubezni, devica, ki se ujetemu vojaku pošilja, da bi mu smert slajšala. V tem prepričanji ji pravim jecaje in z nekakošnim nepokojem, ki pa vendar ni iz strahu pred germado izhajal: „Ti nisi stvarjena za poslednjo ljubezen, vredna si devica perve ljubezni biti. Čutleji serca, ki bo kmalo biti nehalo, bi se z gibleji tvojega nič kaj ne skladali. Kako bi se smert z življenjem družila? Pri tebi bi zgubo življenja preveč čutil. Drugi naj bo srečnejši od mene, in dolgi objemljeji naj zedinjajo čverst prot s hrastom“.

Mlado dekle mi pravi na to: „Nisem ne devica poslednje ljubezni. Si li kristjan?“ Odgovorim ji, da nisem izdajavec duhov kočje svoje. Pri teh besedah se Indijanka nekako neprostopvoljno gane. Milovam te, mi pravi, da si hudoben molikovavec! Mene so mati pokristjanili. Atala se zovem, hči Simaghanova zlatih zapestnic, ki je poglavar te vojne čete. V Apatašuklo gremo, kjer imaš sožgan biti. — Pri teh besedah Atala vstane in me zapusti.

Tu je Šaktas prisiljen, v svoji pripovedi prenehati. Spomini mu derejo v serce. Solze iz njegovih ugasnjenih oči mu polijejo vpadene lica: tako se naznanjata dva v globočini zemlje skrita vira po dveh vodnih nitih, ki med skalovjem slezite.

„O sin moj“, pravi poslednjič, „vidiš, da Šaktas je le malo moder, dasiravno ko moder slovi. Otrok moj dragi, ko ne more človek več viditi, more vendar še jokati! Več dni je prešlo; vsak večer me Sašemska hči obiskuje in se z menoj kratkočasi. Spanje se ogiblje mojih oči in Atala biva v sercu mojem kakor spomin na stanišče dedov mojih“.

Sedemnajsti dan hoda, proti času, o katerem enodnevka (éphémère) iz vode izhaja, pridemo na veliko savano Alašno. Obdana je z griči, ki se eden za drugim versté, in za katerimi se gojzdi kopalov, lemón, trobentnikov (Magnolia) in gabrov do oblakov vzdigujejo. Poglavar zažene dohodni krik, in četa se vstanovi o podnožji gričev. Mene denejo v nekoliko daljnosti na rob enega tistih naravnih stuđencov, ki so v Floridah tako znameniti. K nekemu drevesu me privežejo; nek vojak, poln nepoterpežljivosti je pri meni na straži. Komaj sem nekoliko hipov na tem kraji, ko se Atala pri studencu pod ambrovem drevjem prikaže: „Lovec, pravi muskogulškemu vojaku, če hočeš serno loviti, bom jez jetnika varovala“. Pri teh besedah poglavarjeve hčere poskakuje vojak od veselja; po griču plane nazdol in hití z dolgimi koraki čez planjavo.

Čudna nezložnost serca človeškega! Jez, ki sem toliko želel, nji, ki sem jo že ljubil kakor sonce, kakošno blago besedo reči, sem sedaj zmešan in ném; zdí se mi, da bi bil raji krokodilom v studenec veržen, ko tako sam z Atalo. Hči puščave je bila ravno tako zmešana kakor njen jetnik; oba sva terdo molčala, duhovi ljubezni so nama bili besedo očarali. Poslednjič pravi Atala, pa ne brez težave: „Vojak, le rahlo si zvezan, lahko uideš“. Pri teh besedah se mi poverne prederznost v jezik; odgovorim ji: „Rahlo zvezan, o dekle!“ . . . Dalje nisem vedil, kaj bi rekel. Atala se nekoliko obotavlja, potem mi reče: „Otmi se“. Nato me odveže od drevesnega debla; jez pa primem verv in jo denem spet v roke ptujega dekleta, ter posilim nje zale perste okleniti se okrog verige moje. „Vzemi, vzemi jo nazaj!“ zaupijem. „Ti noriš, pravi Atala z ginjenem glasom. Nesrečnež! al ne veš, da imaš sožgan biti? al spremišliš, da sem strahovitega Sašemca hči?“ — „Bil je čas“, ji odgovorim s solzami v očeh, „ko so tudi mene mati v brebrovi koži na ramah nosili. Tudi moj oče so imeli lepo kočjo, in njih serne so pivale iz tisuč gojzdnih potokov; sedaj hodim brez domovine okrog. Ne bo ga prijatla, ki bi, ko me več ne bo, malo trave na moje truplo potrosil, ga muham braniti: truplo nesrečnega ptujca se nikomur ne smili“. (Dl. sl.)

Kratkočasnica.

Strah za Cekinovim gradom nad Ljubljano.

To se je godilo, preden je blagi cesar Jožef II. postavil, da morejo kmetje svoje zajemnice (Miethuben) od svojih gospósk v last si kupiti. Bil je neki kmet v Šent-Vidu ali v okolici na dobri zajemnici, ki jo je pridno obdeloval s svojo družino; al on se je nekako zameril pri grofu Se...*), svojemu gospodu, na gradu, ki se je tako razserdil, da je kmetu ukazal, naj zemljo zapusti; ni se dal nikakor potolažiti, če ga je tudi kmet lepo ponižno prosil. Lahko si mislimo, da je kmet na vse kraje premišljeval, kam in kako bi si v ti veliki nadlogi pomagal, ker bo mogel zapustiti svoj dom in svojo lepo in pridno obdelano zemljo.

Pred veliko leti je bil pred Cekinovim gradom velik smrečji log, kakor priletni bravci še dobro pomnijo, ki je segel blizo sedanjega drevoreda in do Tivol, deleč v hrib in proti Šiški, kamor so učenci ljubljanskih šol hodili ob četertkih in torkih žogat in se sprehajati in še marsikdo drug z dobrim in slabim namenom.

Na enkrat slišijo v gradu glas iz smrečja: „krivica, krivica!“ in zopet „krivica, krivica“, preden so imeli spat iti. To je terpelo več časa, pa ne vsaki večer. Družino je bilo tako groza, da je mislila službo zapustiti, češ, da bo utegnili strah tudi nazadnje v grad priti. Grof Secheny je torej poslal v Ljubljano po vojakov, da so šli za tem strahom ga spoditi iz grajske okolice. Šli so torej v log, kjer so ga mislili dobiti; al kmalo se je strah blizo Tivol oglasil: „krivica, krivica“; ko vojaki tje pridejo, se je zopet zgorej pod hribom oglasil: „krivica, krivica!“ Ko ga več ur lové, pa ne dobé, grejo zopet v grad, in tako so delali nekaj večerov, dokler so popolnoma obupali. Strah pa ni obupal, ter se je dal marsikrat še slišati: „krivica, krivica!“ Poslali so še po kapucine v Ljubljano, od katerih pa le toliko vem, da se jim je berž zdelo, da ta strah se ne dá ne z molitvijo ne z žegni odpraviti. Tudi oni so šli nazaj v samostan.

Zadnjič pride žlahni grofinji na misel, in reče grofu: „Morebiti zato straši, ker hočeš unega kmeta iz zemljiša pregnati; pusti ga, naj še ostane. Grof že od strahu in praznega zasledovanja omečen, je storil po svetu svoje dobre žene, ter je dal kmetu vediti, naj še ostane, kakor je bil do zdaj, pa naj, kakor dober podložen svojega gospoda spoštuje in uboga, kar je tudi ta revež z veselím sercom obljubil.“

On je namreč včasih svoja dva sina in dva hlapca na smreke poslal, da so kričali „krivica, krivica“. Kadar so vojaki do enega prišli, je omolknil, drugi pa se je oglasil, in tretji in četerti, dokler se ni vsa krivica poravnala; tako je strah jenjal.

Menim, da je še marsikter strah človešk, ki bi se dal razodeti, ako bi ljudje pametnejši in serčniši bili. V svojih otročjih letih sem slišal, da je neki študent deklet snubil, pa mu je oče ni hotel dati, in zato je začel strašiti; ko mu je pa deklet dal, je strah jenjal. D.

Dopisi.

Od sv. Trojice na Štaj. 5. maja. — Žito pri nas lepo kaže; pozno sadno drevje tudi obilega sadú obeta, le ranega je precej mraz vzel; terta je po zimskem in pomladanskem mrazu veliko terpela; berž ko ne je peti del tersja suh; akoravno bode iz terdega pognalo, grojzda vendar ne bo; zato se nam ni nadjati bogate tergatve. Vино se dobiva pri nas od 25 do 30 gold. štertínjak, staro dobro vino od 50 do 60 gold., al kupca ni, ker se zdaj vse vojske boji. Naši ljudje veliko od vojske govorijo, pa še

*) Od tega imena izvira popačeno „Cekinov grad“.